

Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Felsefesi Eğilimleri ile Serbest Etkinlikler Dersine Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Burak GÜRBÜZ¹, Murat BAŞAR²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmenlerinin eğitim felsefesi eğilimleri ile Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma, nicel araştırma yaklaşımına uygun olarak tasarlanmıştır ve araştırma deseni olarak ilişkisel tarama tercih edilmiştir. Çalışma grubunu Uşak il merkezinde ve Balıkesir Manyas ilçesinde 2023-2024 eğitim öğretim döneminde kamu eğitim kurumlarında görev yapan 324 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmanın verilerini toplamak amacıyla Eğitim İnançları Ölçeği ve Etkinlikler Dersi Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin eğitim felsefesi eğilimleri ve Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri cinsiyet, çalışma yılı, eğitim durumu ve sınıf mevcudu değişkenleriyle incelenmiş ve cinsiyet-sorunlar, çalışma yılı-öneriler, eğitim durumu-esasicilik, öneriler-eğitim durumu ve öneriler-sınıf mevcudu değişkenleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Serbest Etkinlikler, Eğitim Felsefesi, Sınıf Öğretmenleri

Examining the Relationship Between Primary School Teachers' Philosophy of Education Tendencies and Their Views on Free Activities Course

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between primary school teachers' philosophy of education dispositions and their views towards the Free Activities course. The study was designed in accordance with the quantitative research approach and relational survey was preferred as the research design. The study group consisted of 324 teachers working in public educational institutions in Uşak city center and Balıkesir Manyas district during the 2023-2024 academic year. The Educational Beliefs Scale and the Free Activities Course Evaluation Scale were used to collect the data of the study. In the study, teachers' philosophy of education tendencies and their views on the Free Activities course were examined with the variables of gender, years of service, educational status and class size, and significant differences were found between the variables of gender-problems, years of service-suggestions, educational status-fundamentalism, suggestions-educational status and suggestions-class size.

Key Words: Free Activities, Philosophy of Education, Primary School Teachers

Önerilen Atıf: Gürbüz, B., Başar, M. (2024). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Felsefesi Eğilimleri ile Serbest Etkinlikler Dersine Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)/ International Journal of Leadership Training (IJOLT), 8(1), 1- 1-15.

TrDoi: <https://trdoi.org/10.26023458/uled.1448299>

* Bu makale Prof. Dr. Murat BAŞAR danışmanlığında yürütülen “Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Felsefesi Eğilimleri Doğrultusunda Serbest Etkinlikler Dersine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1 Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı/ burakgurbuz@live.com/ ORCID:0000-0002-1323-6026

2 Prof. Dr. Uşak Üniversitesi /Eğitim Fakültesi/Temel Eğitim Böl. /murat.basar@usak.edu.tr/ ORCID:0000-0001-6635-4563

1.PROBLEM DURUMU

Eğitim felsefeleri öğretmenlerin eğitime yönelik tutumlarını belirleyen unsurlardan biridir. Sınıf içinde yaşanan anlık problemlere yaklaşımlarından uzun süreli hedeflerin belirlenmesine kadar, öğretmenlerin kararlarında ve davranışlarında önemli bir yer tutar. Öğretmenler sahip oldukları eğitim felsefelerinin etkisiyle derse yönelik planlama, uygulama ve etkinliklerini gerçekleştirebilirler. Bu felsefelerin de etkisiyle farklılaşan öğretmen yaklaşımları öğrenciler üzerinde farklı etkilere yol açabilir. Eğitim sürecinin en önemli unsurları sayılan öğrenci ve öğretmene bu etkisi göz önüne alındığında eğitim felsefeleriyle ilgili çalışmaların önemi daha iyi anlaşılabilir. Aslan (2014) eğitim felsefesini, merkezindeki felsefi akım doğrultusunda, belirlenen öğretim programının hedefini, sürecini, yöntemini, sınav durumunu ve öğretim ortamını etkileyen ve şekillendiren bir disiplin olarak tanımlamaktadır. Cevizci'ye (2023) göre eğitim felsefesi, "eğitimin ne olduğunu tartışan, onu belirleyen faaliyetleri ve eğitim alanını meydana getiren kavramları sorgulayıp çözümleyen felsefe disiplini"dir. Totto (1998) öğretmenlerin eğitim felsefesi eğilimlerinin öğretim yöntemlerini etkilediğini ortaya koymuştur. Borg (2017) da bu eğilimlerin öğretim yöntemlerine uzun vadeli ve kalıcı etkisinden ve öğretmenlerin zaman içinde eğitimsel değişimlere vereceği tepkiyi şekillendirebileceğinden bahsetmiştir. Bu tanımlara bakıldığında eğitimin olduğu her alanda eğitim felsefelerinin bir yansımasının bulunduğu görülebilir.

Serbest etkinlikler, ilkökul çağındaki öğrencilerin okula uyum sağlamasına ve motivasyonunu arttırmaya yönelik bir araçtır. Bu etkinlikler, öğrencilerin zihinsel, sosyal, kültürel ve psikomotor gelişimlerini destekleyerek eğitici ve eğlendirici uygulamalara odaklanır ve öğrencilerin okula karşı olumlu tutumlar geliştirmelerine ve sınıf ortamında kendilerini daha rahat hissetmelerine katkı sağlarlar (Gültekin, Atalay ve Ay, 2014). Aynı zamanda öğrencilerin serbest zamanlarını etkili olarak kullanmayı öğrenmesi de bu sürecin bir parçası olarak görülebilir. Diğer derslerden farklı olarak içerik hazırlama, yürütme ve verimlilik sağlama noktasında öğretmene çok daha fazla sorumluluk düşen serbest etkinlikler dersine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin onların eğitime bakışını şekillendiren eğitim felsefesi tutumları bağlamında incelenmesinin faydalı olacağı düşünülebilir.

Türkiye'de, "Serbest Etkinlikler Uygulaması" ilk olarak 21.07.2010 tarihinde dönemin Millî Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu tarafından bir basın açıklamasıyla duyurulmuştur. Bu açıklamada, ilkökulların haftalık ders programlarında değişiklik yapılarak bazı ders saatlerinin azaltıldığı ve bu saatlerin serbest etkinliklere ayrıldığı belirtilmiştir (Yılmaz Gündüz, 2020). İlk olarak, 1., 2. ve 3. sınıflarda haftada 5 ders saati, 4. ve 5. sınıflarda ise 4 ders saati serbest etkinlikler dersi yapılması planlanmıştır. Ancak, Talim Terbiye Kurulu'nun 25 Haziran 2012 tarihli ve 69 sayılı kararı doğrultusunda bu saatler yeniden düzenlenmiş ve 1. sınıflarda 4, 2. ve 3. sınıflarda ise 2 ders saati serbest etkinlikler dersi olarak belirlenmiştir (MEB, 2012). Bu düzenlemeyle birlikte, 4. ve 5. sınıflarda serbest etkinlikler dersi uygulamasının kaldırıldığı gözlemlenmektedir.

Ağustos 2010 tarihli, 2635 sayılı Tebliğler Dergisi'nde Serbest Etkinlik dersi uygulamaları için sınıfta ve sınıf dışında yürütülebilecek çok çeşitli etkinlikler paylaşılmıştır. Bu geniş çerçevenin uygulanmasının öğretmen ve öğrencilere avantajlar ve dezavantajlar oluşturduğundan bahsedilebilir. Ürey, Çepni, Köğce ve Yıldız (2013), disiplinler arası öğretim için en uygun ortamların, ders saatlerinin esnek tutulduğu zamanlar olduğunu vurgulamışlardır. Aydın, Bakırcı ve Ürey (2012) ise öğrencilerin serbest etkinliklerle "günlük yaşam problemleri ile yüzleşme, sosyalleşme, özgüven kazanma, karne notu olarak kullanılmama, okulu sevme, paylaşım duygusunu geliştirme, yaratıcılıklarını geliştirme, eleştirel düşünme" gibi becerilerini geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Ancak, aynı çalışmada, serbest etkinlikler dersi sırasında sınıf içi disiplin problemlerinin yaşanabileceği ve bu nedenle öğretmenlerin genellikle bu dersi günün son saatlerinde uyguladığı ifade edilmiştir.

Serbest etkinlikler dersinin planlanması ve derse yönelik öğretmen görüşleri konularında yapılan alanyazın taraması sonucunda bu konuya öğretmenlerin eğitim felsefesi tutumları bağlamında yaklaşan herhangi bir çalışma bulunmadığı görülmüştür. Bu çalışmanın araştırmacısı Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmî okullarda 9 yıldır görev yapmakta olan bir sınıf öğretmenidir. Görevi boyunca farklı okullarda, hatta aynı okulun farklı sınıf ve şubelerinde yürütülen Serbest Etkinlikler dersine yönelik öğretmenlerin planlama, uygulama ve görüşlerinin farkını görmüştür. Bu farklılıkların kimi zaman öğretmenler arasında olumsuz duygu ve aşırı rekabet durumunu oluşturduğunu ya da öğretmene yönelik öğrenci, veli ya da idare baskısı gibi problemlere yol açtığını gözlemlemiştir. Bu problemlerin olası nedenlerini anlayabilmek için öncelikle serbest etkinlikler dersi uygulamalardaki farklılıkların sebepleriyle ilgili yapılan çalışmaları inceleme gereği hissedilmiştir. Bu çalışmalarda öğretmenlerin cinsiyeti, kıdemleri, mezun olunan öğretim programı, çevre şartları, okulun ve sınıfın fiziki koşulları, sınıf mevcudu, öğrenci durumları (akademik, duygusal, kişisel gelişim), temel dersler, kaynak eksikliği ve öğrencilerin memnuniyet durumları etkinlik seçimini etkileyen faktörler olarak sıralanmış ancak öğretmenlerin eğitim felsefesi eğilimlerinin bu etkenler arasında yer almadığını belirlemiştir (Gürbüz Türk ve Çakmak, 2017; Şen ve Sarıkaya, 2015a; Şen ve Sarıkaya, 2015b; Şen ve Sarıkaya, 2016). Diğer derslerden farklı olarak içerik hazırlama, yürütme ve verimlilik sağlama noktasında öğretmene çok daha fazla sorumluluk düşen serbest etkinlikler dersine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin onların eğitime bakışını şekillendiren eğitim felsefesi tutumları bağlamında incelenmesinin faydalı olacağı düşünülebilir.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim felsefesi inançları ile Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri arasındaki ilişki, bu dersin haftalık ders programında kapsadığı alan göz önünde bulundurulduğunda önemli bir inceleme konusu olarak düşünülebilir. Bunun yanında yukarıda da belirtildiği üzere sınıf öğretmenlerinin eğitim felsefesi, eğitim anlayışları, hedefleri ve öğrencilere yaklaşımı üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda, öğretmenlerin eğitim felsefeleri ile belirli bir pedagojik yaklaşım arasındaki uyum veya uyumsuzluk, sınıf içi uygulamalarını ve öğrenci başarısını etkileyebilir.

Serbest etkinlikler dersi ise öğrencilere özerklik ve yaratıcılık fırsatları sunan, öğrenme sürecinde aktif katılımı teşvik eden bir pedagojik yaklaşımı içerir. Ancak, öğretmenlerin bu dersin önemine ve etkili bir şekilde nasıl uygulanacağına ilişkin görüşleri, kendi eğitim felsefeleri doğrultusunda şekillenebilir. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin eğitim felsefeleri ile serbest etkinlikler dersine yönelik görüşleri arasındaki ilişkinin anlaşılması ve öğretmenlerin bu dersi nasıl uyguladıklarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi açısından önemlidir. Bu bağlamda, Serbest etkinlikler dersine ilişkin öğretmen görüşlerinin, öğretmenlerin eğitim felsefesi eğilimleri açısından analiz edilmesiyle, bu dersin daha verimli bir şekilde geçirilmesine ve karşılaşılan problemlerin belirlenmesine yardımcı olması, böylece eğitim-öğretim sürecinin etkinliğine katkı sağlaması umulmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmenlerinin eğitim felsefesi eğilimleri ile Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu doğrultuda şu sorulara cevap aranmıştır:

Sınıf öğretmenlerinin;

- 1- Eğitim inançları ile serbest etkinlikler dersine yönelik görüşleri arasında ilişki ne düzeydedir?
- 2- Eğitim felsefesi eğilimleri arasında,
 - a. Cinsiyete,
 - b. Çalışma yılına,
 - c. Eğitim durumlarına
 - d. Sınıf mevcuduna göre anlamlı fark var mıdır?
- 3- Serbest etkinlikler dersine yönelik görüşleri arasında,
 - a. Cinsiyete,
 - b. Çalışma yılına,
 - c. Eğitim durumlarına
 - d. Sınıf mevcuduna göre anlamlı fark var mıdır?

2. YÖNTEM

Bu araştırma, nicel araştırma yaklaşımına uygun olarak tasarlanmıştır ve araştırma deseni olarak ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Tarama araştırmaları, belirlenen örneklem üzerinden eğilim ve tutumların betimlenmesine olanak tanıyan bir araştırma modelidir (Creswell, 2017). İlişkisel tarama deseni ise iki nicel değişken arasındaki ilişkinin bir korelasyon katsayısı temelinde açığa çıkarılmasını amaçlar (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2012). Araştırmada, ilişkisel tarama modeline uygun bir araştırma süreci ve veri analizi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda eğitim inançları ölçeği ve Serbest Etkinlikler dersini değerlendirme ölçeğine ilişkin ortalama puanlar çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

2.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubunu Uşak il merkezinde ve Balıkesir Manyas ilçesinde 2023-2024 eğitim öğretim döneminde kamu eğitim kurumlarında görev yapan 324 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmada “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” yöntemi tercih edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e (2021) göre yöntem araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırsa da sonuçları daha az genellenebilir. Bunun yanında bu yöntemin maliyeti diğer örnekleme yöntemlerine göre daha azdır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verilerini toplamak amacıyla Eğitim İnançları Ölçeği ve Serbest Etkinlikler Dersi Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır.

2.2.1. Eğitim İnançları Ölçeği

Yılmaz, Çokluk ve Altinkurt (2011) tarafından geliştirilen Eğitim İnançları Ölçeği 5 alt boyut (Daimici eğitim felsefesi, Esasici eğitim felsefesi, İlerlemeci eğitim felsefesi, Yeniden Kurmacı eğitim felsefesi, Varoluşçu eğitim felsefesi) ve toplam 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler “kesinlikle katılmıyorum,

katılmıyorum, orta derecede katılıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum” şeklinde beşli Likert tipinde seçeneklerden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alpha güvenilirlik katsayıları ölçeğin geliştiricileri tarafından ilerlemecilik alt boyutu için .91, yeniden kurmacılık için .81, varoluşçuluk için .89, daimicilik için .70 ve esasicilik için .70 olarak bulunmuştur. Bu çalışmadaki verilerle hesaplandığında ise ilerlemecilik alt boyutu için .88, yeniden kurmacılık için .76, varoluşçuluk için .86, daimicilik için .79, ve esasicilik için .76 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre ölçme aracının güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.2.2. Serbest Etkinlikler Dersi Değerlendirme Ölçeği

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin serbest etkinlikler dersini değerlendirmeleri amacıyla Özsel (2016) tarafından geliştirilen Serbest Etkinlikler Dersi Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, iki bölümden ve 64 sorudan oluşmaktadır. Birinci bölüm öğretmenlerin kişisel bilgilerini toplamaya yönelik altı sorudan meydana gelmektedir. İkinci bölümde beş alt boyut (Planlama, Uygulama, Etkinlikler, Sorunlar, Öneriler) ve bunlara bağlı 58 soru bulunmaktadır. Ölçek beşli Likert tipinde seçeneklerden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alpha güvenilirlik katsayıları ölçeğin geliştiricisi tarafından hesaplanmış ve bunlar planlama alt boyutu için .84, uygulama alt boyutu için .80, etkinlikler için .88, sorunlar için .88, öneriler için .74 ve ölçeğin geneli için .85 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmadaki verilere göre Cronbach alpha güvenilirlik katsayıları planlama alt boyutu .81, uygulama alt boyutu .82, etkinlikler alt boyutu .79, sorunlar alt boyutu .85, öneriler alt boyutu .82 olarak tespit edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler normallik testine tabi tutulmuş ve çarpıklık/basıklık değerleri kontrol edilmiştir. Bu değerler +2 ve -2 değerleri arasında olduğu saptanmış ve dağılımın normal olduğu varsayılmıştır (George & Mallery, 2001). Veriler araştırma amacına ve veri setine uygun olması bakımından parametrik testlerden bağımsız gruplar t testi, tek yönlü MANOVA ve Pearson korelasyon analizi ile analiz edilmiştir. Ayrıca analiz öncesinde ilgili verilere MANOVA uygulanabilmesi için Box’s M istatistiği üzerinden yayılma matrisinin homojenlik sayıltısı ve Levene testi üzerinden hata varyanslarının eşit kabul edilebilirliği kontrol edilmiştir. Bu kontrol sonucunda analiz uygulanmış ve bulgular elde edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde verilerin analizi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim İnançları ile Serbest Etkinlikler Dersine Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki Düzeyi

Tablo 1 sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları ile Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri arasındaki ilişki düzeyi belirleme amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 1.

Öğretmenlerin Eğitim İnançları ile Serbest Etkinlikler Dersine Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki

		İlerlemecilik	Varoluşçu Eğitim	Yeniden Kurmacılık	Daimicilik	Esasicilik
Planlama	r	0,108	-0,017	-0,006	-0,014	0,019
Uygulama	r	0,109	0,033	-0,028	-0,008	-0,067
Etkinlikler	r	0,087	0,036	-0,022	-0,025	-0,033
Sorunlar	r	-0,008	-0,022	0,007	0,001	-0,039
Öneriler	r	-0,031	0,013	0,025	-0,048	-0,1

Sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları ile Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri arasındaki ilişki incelendiğinde Eğitim İnançları Ölçeğinin alt boyutları ile Serbest Etkinlikler Dersi Değerlendirme Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır.

3.2. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Felsefesi Eğilimlerinin Değişkenlere Göre Dağılımı

Tablo 2’de öğretmenlerin eğitim felsefesi eğilimleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılık olup olmadığına yönelik yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 2.

Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Eğitim İnançlarına İlişkin Görüşleri

Bağımlı Değişkenler	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	sd	t	p
İlerlemecilik	Kadın	196	3,93	0,57	322	-1,154	0,249
	Erkek	128	4	0,58			
Varoluşçu Eğitim	Kadın	196	3,51	0,85	322	0,297	0,766
	Erkek	128	3,48	0,87			
Yeniden Kurmacılık	Kadın	196	3,49	0,9	322	0,130	0,896
	Erkek	128	3,48	0,87			
Daimicilik	Kadın	196	2,33	0,84	322	-0,088	0,93
	Erkek	128	2,34	0,89			
Esasicilik	Kadın	196	2,26	0,84	322	0,540	0,59
	Erkek	128	2,21	0,95			

Sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları ölçeğine ait boyutlarına katılım düzeylerine cinsiyetlerinin etkisini belirlemeye ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları incelenmiştir. Buna göre cinsiyet, sınıf öğretmenlerinin eğitim inançlarını belirlemede etkileyici bir değişken olarak belirlenmemiştir. Bunun yanında cinsiyet bazında eğitim inançlarındaki alt boyutlara ait ortalamaların da birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim İnançları Ölçeğinin alt boyutlarına katılım düzeylerinin çalışma yıllarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan tek yönlü MANOVA sonuçları Tablo 3'te paylaşılmıştır.

Tablo 3.

Öğretmenlerin Çalışma Yılına Göre Eğitim İnançlarına İlişkin Tek Yönlü MANOVA Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Çalışma Yılı	N	\bar{x}	ss	sd	F	p	η^2
İlerlemecilik	1-5	33	3,88	0,57	5-318	0,894	0,486	0,014
	6-10	69	4,05	0,64				
	11-15	68	3,96	0,58				
	16-20	72	3,98	0,53				
	21-25	40	3,83	0,57				
	26+	42	3,98	0,54				
Varoluşçu Eğitim	1-5	33	3,66	0,68	5-318	1,548	0,175	0,024
	6-10	69	3,49	0,90				
	11-15	68	3,58	0,87				
	16-20	72	3,59	0,87				
	21-25	40	3,22	0,85				
	26+	42	3,37	0,85				
Yeniden Kurmacılık	1-5	33	3,45	0,85	5-318	0,275	0,927	0,004
	6-10	69	3,60	0,91				
	11-15	68	3,44	0,91				
	16-20	72	3,45	0,97				
	21-25	40	3,49	0,82				
	26+	42	3,47	0,78				
Daimicilik	1-5	33	2,39	0,97	5-318	0,824	0,533	0,013
	6-10	69	2,32	0,85				
	11-15	68	2,27	0,84				
	16-20	72	2,47	0,88				
	21-25	40	2,16	0,80				
	26+	42	2,34	0,81				
Esasicilik	1-5	33	2,26	0,96	5-318	2,225	0,052	0,034
	6-10	69	2,20	0,89				
	11-15	68	2,04	0,76				
	16-20	72	2,36	0,96				
	21-25	40	2,11	0,67				
	26+	42	2,55	0,98				

Sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları eğilimleri ile mesleki kıdemleri arasındaki anlamlılığı belirlemeye yönelik tek yönlü MANOVA yapılmıştır. Wilks' Lambda testine göre mesleki kıdem açısından sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları ölçeğine ait boyutlarının doğrusal kombinasyonları anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Wilks' $\Lambda=0,915$, $F_{(5-318)}=1,133$ $p=0,296$). Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinin incelenmesine yönelik görüşleri ölçeğine ait boyutları için çalışma yıllarına yönelik yapılan tek yönlü MANOVA testi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur. Tabloda, öğretmenlerin eğitim inançlarına yönelik ilerlemecilik ($F_{5-318}=0,894$, $p=0,49$), varoluşçu eğitim ($F_{5-318}=1,548$, $p=0,175$), yeniden kurmacılık ($F_{5-318}=0,275$, $p=0,93$), daimicilik ($F_{5-318}=0,824$, $p=0,53$) ve esasicilik ($F_{5-318}=2,225$, $p=0,05$) alt boyutları mesleki kıdem açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 4 sınıf öğretmenlerinin eğitim felsefesi eğilimlerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmış farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü MANOVA sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 4.

Öğretmenlerin Eğitim İnançları ile Eğitim Durumları Arasındaki Tek Yönlü MANOVA Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Eğitim Durumu	n	\bar{x}	ss	sd	F	p	η^2
İlerlemecilik	Önlisans	42	3,98	0,54	2-321	0,169	0,85	0,001
	Lisans	233	3,97	0,57				
	Lisansüstü	49	3,92	0,62				
Varoluşçu Eğitim	Önlisans	42	3,37	0,85	2-321	0,776	0,46	0,005
	Lisans	233	3,5	0,84				
	Lisansüstü	49	3,6	0,95				
Yeniden Kurmacılık	Önlisans	42	3,47	0,75	2-321	0,078	0,93	0
	Lisans	233	3,48	0,9				
	Lisansüstü	49	3,53	0,94				
Daimicilik	Önlisans	42	2,34	0,81	2-321	1,884	0,15	0,012
	Lisans	233	2,29	0,84				
	Lisansüstü	49	2,55	0,94				
Esasicilik	Önlisans	42	2,55	0,98	2-321	3,432	0,03*	0,021
	Lisans	233	2,17	0,94				
	Lisansüstü	49	2,3	0,95				

*p<,05

Sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları eğilimleri ile eğitim durumları arasındaki anlamlılığı belirlemeye yönelik tek yönlü MANOVA yapılmıştır. Wilks' Lambda testine göre eğitim durumları açısından sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları ölçeğine ait boyutlarının doğrusal kombinasyonları anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Wilks' $\Lambda=0,963$, $F_{(2-321)}=1,212$ $p=0,279$).

Öğretmenlerin eğitim inançlarına ait boyutları için eğitim durumlarına yönelik yapılan tek yönlü MANOVA testi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur. Tabloda, öğretmenlerin eğitim inançlarına yönelik ilerlemecilik ($F_{(2-321)}=0,169$, $p=0,85$), varoluşçu eğitim ($F_{(2-321)}=0,776$, $p=0,46$), yeniden kurmacılık ($F_{(2-321)}=0,078$, $p=0,93$), daimicilik ($F_{(2-321)}=1,884$, $p=0,15$) alt boyutları eğitim durumları açısından anlamlı farklılık göstermezken esasicilik ($F_{(2-321)}=3,432$, $p=0,03$) ile eğitim durumu arasında istatistiki anlamlılık bulunmaktadır. Veriler incelendiğinde Esasicilik alt boyutunda en yüksek ortalama önlisans mezunu öğretmenlere aittir ($\bar{x}=2,55$). En düşük ortalamaya ise lisans mezunu öğretmenler sahiptir ($\bar{x}=2,17$). Verilerdeki anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey HSD testinde de yalnızca bu iki grup arasında anlamlı farklılık bulunduğu görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim felsefesi eğilimlerinin sınıf mevcutlarına göre dağılımını ortaya koymaya yönelik yapılan tek yönlü MANOVA sonuçları Tablo 5'te paylaşılmıştır.

Tablo 5.

Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler Dersine Yönelik Görüşleri ile Sınıf Mevcutları Arasındaki Tek Yönlü MANOVA Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Sınıf Mevcudu	N	\bar{x}	ss	sd	F	p	η^2
İlerlemecilik	5-14	33	3,89	0,58	3-320	0,267	0,85	0,002
	15-24	139	3,98	0,54				
	25-34	111	3,95	0,61				
	35+	41	3,99	0,59				
Varoluşçu Eğitim	5-14	33	3,41	0,92	3-320	0,86	0,46	0,008
	15-24	139	3,57	0,86				
	25-34	111	3,51	0,85				
	35+	41	3,34	0,81				
Yeniden Kurmacılık	5-14	33	3,58	0,96	3-320	0,223	0,88	0,002
	15-24	139	3,50	0,89				
	25-34	111	3,45	0,86				
	35+	41	3,44	0,93				
Daimicilik	5-14	33	2,51	0,96	3-320	0,578	0,63	0,005
	15-24	139	2,29	0,83				
	25-34	111	2,33	0,85				
	35+	41	2,64	0,90				
Esasicilik	5-14	33	2,30	1,03	3-320	0,996	0,40	0,009
	15-24	139	2,31	0,88				
	25-34	111	2,22	0,84				
	35+	41	2,04	0,89				

Sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları eğilimleri ile sınıf mevcutları arasındaki anlamlılığı belirlemeye yönelik tek yönlü MANOVA yapılmıştır. Wilks' Lambda testine göre sınıf mevcutları açısından sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları ölçeğine ait boyutlarının doğrusal kombinasyonları anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Wilks' $\Lambda=0,972$, $F_{(3-320)}=0,599$ $p=0,88$).

Öğretmenlerin eğitim inançlarına ait boyutları için sınıf mevcutlarına yönelik yapılan tek yönlü MANOVA testi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur. Tabloda, öğretmenlerin eğitim inançlarına yönelik ilerlemecilik ($F_{(3-320)}=0,267$, $p=0,85$), varoluşçu eğitim ($F_{(3-320)}=0,860$, $p=0,46$), yeniden kurmacılık ($F_{(3-320)}=0,223$, $p=0,88$), daimicilik ($F_{(3-320)}=0,578$, $p=0,63$), esasicilik ($F_{(3-320)}=0,996$, $p=0,40$) alt boyutları çalışma yerleri açısından anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.3. Sınıf Öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler Dersine Yönelik Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşlerinin arasında cinsiyete göre farklılık olup olmadığını ortaya çıkarmak için bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 6'da paylaşılmıştır.

Tablo 6.

Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Serbest Etkinlikler Dersine Yönelik Görüşleri

Bağımlı Değişkenler	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	sd	t	p
Planlama	Kadın	196	3	1,17	322	0,135	0,71
	Erkek	128	3,05	1,16			
Uygulama	Kadın	196	3,15	1,12	322	1,894	0,17
	Erkek	128	2,97	1,20			
Etkinlikler	Kadın	196	3	1,17	322	0,386	0,53
	Erkek	128	2,91	1,10			
Sorunlar	Kadın	196	2,63	0,89	322	4,525	0,03*
	Erkek	128	2,4	0,96			
Öneriler	Kadın	196	2,75	1,02	322	0,686	0,41
	Erkek	128	2,65	1,00			

* $p<0,05$

Sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri ile cinsiyetleri arasındaki anlamlılığı belirlemeye yönelik bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Veriler incelendiğinde Sorunlar boyutunda cinsiyete göre anlamlı farklılık mevcuttur ($p < 0,05$). Ortalamalar arasındaki farka bakıldığında kadınların ortalamasında ($\bar{x}=2,63$) erkeklere göre ($\bar{x}=2,4$) daha yüksek bir sonuç çıktığı görülmektedir.

Tablo 7’de sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşlerinin çalışma yılına göre dağılımını ölçmek için uygulanan tek yönlü MANOVA sonuçları paylaşılmıştır.

Tablo 7.

Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler Dersine Yönelik Görüşleri ile Çalışma Yılı Arasındaki Tek Yönlü MANOVA Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Çalışma Yılı	n	\bar{x}	ss	sd	F	p	η^2
Planlama	1-5	33	2,74	1,13	5-318	0,845	0,518	0,013
	6-10	69	3,15	1,18				
	11-15	68	3,08	1,19				
	16-20	72	2,98	1,21				
	21-25	40	3,17	1,14				
	26+	42	2,89	1,06				
Uygulama	1-5	33	2,96	1,18	5-318	0,338	0,89	0,005
	6-10	69	2,97	1,06				
	11-15	68	3,13	1,23				
	16-20	72	3,11	1,12				
	21-25	40	3,21	1,28				
	26+	42	3,15	1,17				
Etkinlikler	1-5	33	2,78	1,09	5-318	1,055	0,386	0,016
	6-10	69	3,21	1,15				
	11-15	68	2,83	1,13				
	16-20	72	2,92	1,18				
	21-25	40	2,95	1,16				
	26+	42	3,03	1,05				
Sorunlar	1-5	33	2,48	0,97	5-318	0,584	0,712	0,009
	6-10	69	2,46	0,83				
	11-15	68	2,62	0,89				
	16-20	72	2,44	0,99				
	21-25	40	2,60	0,93				
	26+	42	2,67	0,98				
Öneriler	1-5	33	3,63	0,88	5-318	10,975	0,00*	0,147
	6-10	69	2,91	0,86				
	11-15	68	2,53	1,06				
	16-20	72	2,40	0,96				
	21-25	40	2,93	1,04				
	26+	42	2,29	0,81				

* $p < 0,05$

Sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri ile mesleki kıdemleri arasındaki anlamlılığı belirlemeye yönelik tek yönlü MANOVA yapılmıştır. Wilks’ Lambda testine göre mesleki kıdem açısından sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları ölçeğine ait boyutlarının doğrusal kombinasyonları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır (Wilks’ $\Lambda=0,815$, $F_{(5,318)}=2,643$ $p=0,00$). Tabloda, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersine yönelik planlama ($F_{(5,318)}=0,845$, $p=0,52$), uygulama ($F_{(5,318)}=0,338$, $p=0,90$), etkinlikler ($F_{(5,318)}=1,055$, $p=0,39$) ve sorunlar ($F_{(5,318)}=0,584$ $p=0,71$) alt boyutları cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermezken, öneriler alt boyutunda ($F_{(5,318)}=10,975$, $p=0,00$) çalışma yılı açısından anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Tablodaki veriler incelendiğinde mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,63$) en yüksektir. Mesleki kıdemi 26 ve daha fazla olan öğretmenlerin ortalaması ise ($\bar{x}=2,29$) en düşüktür. Bu bulguya yönelik yapılan Tukey HSD testi de 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin diğer bütün kıdem yıl gruplarındaki öğretmenlere kıyasla anlamlı olarak farklılaştığını göstermektedir.

Tablo 8’de sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşlerinin eğitim durumlarına göre dağılımını belirlemeye yönelik yapılan tek yönlü MANOVA sonuçları paylaşılmıştır.

Tablo 8.

Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler Dersine Yönelik Görüşleri ile Eğitim Durumları Arasındaki Tek Yönlü MANOVA Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Eğitim Durumu	n	\bar{x}	ss	sd	F	p	η^2
Planlama	Önlisans	42	2,89	1,06	2-321	0,63	0,533	0,004
	Lisans	233	3,07	1,18				
	Lisansüstü	49	2,93	1,2				
Uygulama	Önlisans	42	3,15	1,17	2-321	0,97	0,38	0,006
	Lisans	233	3,12	1,15				
	Lisansüstü	49	2,88	1,17				
Etkinlikler	Önlisans	42	3,03	1,05	2-321	0,13	0,88	0,001
	Lisans	233	2,97	1,18				
	Lisansüstü	49	2,91	1,03				
Sorunlar	Önlisans	42	2,67	0,98	2-321	0,9	0,41	0,006
	Lisans	233	2,5	0,91				
	Lisansüstü	49	2,63	0,92				
Öneriler	Önlisans	42	2,29	0,81	2-321	11,69	0,00*	0,068
	Lisans	233	2,88	1,02				
	Lisansüstü	49	2,29	0,94				

p<,05

Sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri ile eğitim durumları arasındaki anlamlılığı belirlemeye yönelik tek yönlü MANOVA yapılmıştır. Wilks’ Lambda testine göre eğitim durumları açısından sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersine ait görüşlerinin doğrusal kombinasyonları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır (Wilks’ $\Lambda=0,909$, $F_{(2-321)}=3,102$ p=0,01). Tabloda, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersine yönelik planlama ($F_{(2-321)}=0,620$, p=0,53), uygulama ($F_{(2-321)}=0,970$, p=0,38), etkinlikler ($F_{(2-321)}=0,132$, p=0,88) ve sorunlar ($F_{(2-321)}=0,898$, p=0,41) alt boyutları eğitim durumları açısından anlamlı bir farklılık göstermezken, öneriler alt boyutunda ($F_{(2-321)}=11,312$, p=0,00) eğitim durumları açısından anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Tablodaki veriler incelendiğinde eğitim durumu lisans olan öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=2,88$) en yüksektir. Eğitim durumu önlisans ve lisansüstü olan öğretmenlerin ortalamaları ise en düşük seviyede ve eşit değerlerdedir ($\bar{x}=2,29$). Bununla ilgili yapılan Tukey HSD testi de lisans ile önlisans ve lisansüstü grupları arasındaki farkın istatistiki olarak anlamlı olduğunu göstermektedir.

Tablo 9 sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşlerinin sınıf mevcutlarına göre dağılımını belirlemeye yönelik yapılan tek yönlü MANOVA sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 9.

Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler Dersine Yönelik Görüşleri ile Sınıf Mevcutları Arasındaki Tek Yönlü MANOVA Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Sınıf Mevcudu	n	\bar{x}	ss	sd	F	p	η^2
Planlama	5-14	33	2,86	1,02	3-320	0,647	0,59	0,006
	15-24	139	3,04	1,21				
	25-34	111	2,98	1,15				
	35+	41	3,21	1,18				
Uygulama	5-14	33	3,09	1,24	3-320	0,433	0,73	0,004
	15-24	139	3,09	1,17				
	25-34	111	3,15	1,09				
	35+	41	2,91	1,24				
Etkinlikler	5-14	33	3,04	1,04	3-320	0,119	0,95	0,001
	15-24	139	2,93	1,11				
	25-34	111	2,99	1,16				
	35+	41	2,99	1,26				
Sorunlar	5-14	33	2,49	0,97	3-320	0,055	0,98	0,001
	15-24	139	2,54	0,93				
	25-34	111	2,53	0,87				
	35+	41	2,58	1,02				
Öneriler	5-14	33	2,3	0,94	3-320	7,192	0,00*	0,063
	15-24	139	2,6	0,98				
	25-34	111	2,76	1,03				
	35+	41	3,28	0,95				

$p < 0,05$

Sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri ile sınıf mevcutları arasındaki anlamlılığı belirlemeye yönelik tek yönlü MANOVA yapılmıştır. Wilks' Lambda testine göre cinsiyet açısından sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları ölçeğine ait boyutlarının doğrusal kombinasyonları anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Wilks' $\Lambda=0,925$, $F_{(3-320)}=1,663$ $p=0,053$). Tabloda, öğretmenlerin eğitim inançlarına yönelik planlama ($F_{(3-320)}=0,647$, $p=0,59$), uygulama ($F_{(3-320)}=0,433$, $p=0,73$), etkinlikler ($F_{(3-320)}=0,119$, $p=0,95$), sorunlar ($F_{(3-320)}=0,055$, $p=0,98$) alt boyutları sınıf mevcutları açısından anlamlı farklılık göstermezken öneriler ($F_{(3-320)}=7,192$, $p=0,00$) boyutunda anlamlı farklılık bulunmaktadır. Veriler incelendiğinde sınıf mevcudu 35 ve daha fazla öğrenci olan öğretmenlerin ortalaması en yüksektir ($\bar{x}=3,28$). En düşük ortalamaya sınıf mevcudu 5-14 arasında olan öğretmenler sahiptir ($\bar{x}=2,3$). Bu bulguya ilişkin gerçekleştirilen Tukey HSD testine göre 35 ve üzeri sınıf mevcudu olan öğretmenlerin Öneriler alt boyutuna ilişkin katılım düzeyleri diğer bütün sınıf mevcudu gruplarıyla anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları ölçeğine ait boyutlara ilişkin katılım düzeyleri ile Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin eğitim inançları alt boyutlarına katılım düzeyleri ile Serbest Etkinlikler dersine yönelik boyutlara katılımları arasında herhangi anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin eğitim felsefesi eğilimleri cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde herhangi bir boyutta anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir. Bu bulguya göre araştırmaya katılan kadın ve erkek öğretmenlerin benzer eğitim inançlarına sahip olduğu söylenebilir. Bu bulgu alanyazında cinsiyet değişkeninin istatistiki anlamlılık göstermediği diğer çalışmalarla paralellik göstermektedir (Altinkurt, Yılmaz ve Oğuz, 2012; Çelik ve Orçan, 2016; Doğanay ve Sarı, 2003; Çuhadar, Bülbül ve Ilgaz, 2013). Bunun yanında cinsiyet değişkeni bağlamında anlamlı farklılıklar bulunan çalışmalar da mevcuttur (Aslan, 2017; Berkant ve Tamer, 2022; Kahramanoğlu ve Özbakış, 2018). Bu çelişkili bulgular, cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin eğitim felsefelerini etkileyip etkilemediği konusunda daha fazla araştırma yapma ihtiyacını göstermektedir. Ayrıca, bu çalışmaların metodolojik farklılıkları ve örneklemelerin özellikleri de dikkate alınarak daha kapsamlı bir değerlendirme yapılması da düşünülebilir.

İncelenen beş farklı eğitim felsefesi boyutunda, öğretmenlerin çalışma yıllarına göre gösterdikleri eğilimlere ait bulgular analiz edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin çalışma yıllarındaki değişme ile eğitim felsefesi eğilimleri arasında herhangi bir anlamlı ilişki söz konusu değildir. Alanyazındaki ilgili çalışmalar kontrol edildiğinde Aslan'ın (2017) çalışmasında “Daimicilik” boyutu dışındaki boyutlarla mesleki kıdem arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Bu çalışmada kıdem yılı arttıkça daimicilik boyutuna katılım düzeyinin arttığı belirlenmiştir. Ancak güncel çalışmalarla bu çalışmalarda elde edilen bulgular arasında fark olması beklenebilir bir durumdur. Yıllar geçtikçe, öğrenci merkezli ilkököl programlarıyla çalışmaya alışan öğretmenlerin arasında mesleki kıdem bağlamında eğitim felsefelerinde farklılaşmanın azalması düşünülebilir. Örneğin, Oğuz, Altinkurt, Yılmaz ve Hatipoğlu'nun (2014) çalışmasında 10 yıldan az kıdemi bulunan öğretmenlerin ilerlemecilik boyutunda diğer kıdem gruplarına göre daha yüksek ortalamasının bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın ardından, belirtilen gruptaki öğretmenler zaman içinde görece kıdemli bir konuma gelmişlerdir. Bu bağlamda, lisans programlarında çağdaş eğitim felsefeleri doğrultusunda yetişen yeni öğretmenlerle benzer eğitim inançlarına sahip durumdadırlar. Benzer olarak Berkant ve Tamer (2022), öğretmenlerin kıdemleri ile eğitim felsefesi eğilimleri arasında daimicilik boyutu dışında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Daimicilik boyutunda ise, mesleki kıdemle eğitim felsefesi üzerinde %3 düzeyinde düşük bir etkisinin olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin eğitim felsefesi eğilimlerinin eğitim durumlarına göre gösterdikleri değişimler incelendiğinde “İlerlemecilik”, “Varoluşçu Eğitim”, “Yeniden Kurmacılık”, “Daimicilik” boyutlarının öğretmenlerin eğitim durumuyla arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Yalnızca “Esasicilik” boyutunda $p < ,05$ düzeyinde istatistiki anlamlılık mevcuttur. Ancak eğitim durumunun Esasicilik boyutuna etki düzeyi %2,1'lik düşük bir seviyede kalmıştır. Önlisans mezunu öğretmenlerin Esasicilik boyutu ortalamasının çağdaş eğitim felsefelerine göre eğitim gören lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin ortalamalarından yüksek olması beklenebilir bir durumdur. Tunca, Alkın-Şahin ve Oğuz (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, öğretmenlerin eğitim inançları eğitim düzeylerine göre incelendiğinde, ön lisans mezunu öğretmenlerin lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenlere kıyasla daimicilik eğitim felsefesini daha yüksek seviyede benimsedikleri bulunmuştur. Esasicilik gibi günümüz programlarında etkisi azalan bir diğer felsefe olan daimicilik felsefesiyle ilgili elde edilen bu bulgu, yapılan araştırmanın elde ettiği sonuçla paralellik göstermektedir. Aslan'ın (2017) çalışmasında ise eğitim felsefesi eğilimleri ile sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin eğitim felsefeleri ile sınıf mevcutları arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Bunun sonucunda “İlerlemecilik”, “Varoluşçu Eğitim”, “Yeniden Kurmacılık”, “Daimicilik” ve “Esasicilik” boyutları ile öğretmenlerin sınıf mevcutları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Alanyazında sınıf mevcuduyla eğitim felsefesi eğilimleri arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Sınıf mevcudunun öğretmenlere etkisini inceleyen diğer çalışmalara bakıldığında ise, Canöz, Ünlü ve Uzunkol (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, ilkököl öğretmenlerinin mesleki motivasyon düzeyleri ile sınıf mevcudu arasındaki ilişki incelenmiş ve bu faktörler arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Bunun yanında yapılan çalışmalarda yüksek sınıf mevcutlu sınıflarda ders işleme esnasında problemler yaşandığı, öğrencilerin çeteleşebildiği, öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin arttığı belirlenmiştir (Demir ve Kara, 2014; Yaman, 2006). Bu bulgular göz önünde bulundurulduğunda, sınıf mevcudunun öğretmenlerin ders işleme süreçlerini etkileyebileceği, ancak eğitim felsefelerini belirleme veya farklılaştırma konularında kısıtlı bir etkiye sahip olabileceği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde “Planlama”, “Uygulama”, “Etkinlikler” ve “Öneriler” boyutlarında cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık görülmezken “Sorunlar” boyutunda kadınların ortalaması erkeklerin ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu durum kadın öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde erkek öğretmenlere göre daha fazla sorun yaşadığını göstermektedir. Bu bağlamda Gün (2013) ve Kara Hatipoğlu (2022) tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen kadın öğretmenlerin sınıf yönetiminde erkek öğretmenlere göre daha fazla güçlük çektiği yönündeki bulgusunun da desteklediği söylenebilir. Aydemir, Bozkurt ve Şekerci'nin (2015) çalışmasına göre, kadın öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinin evrak yükünü arttırdığına dair olumsuz görüşleri, erkek öğretmenlere kıyasla daha belirgin bir şekilde ortaya konmuştur. Bu bulgu da yaşanan sorunlardaki cinsiyet farkını açıklamak için kullanılabilir. Ayrıca bu çalışmada Özsel'in (2016) sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmayla benzer olarak cinsiyet boyutunda öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşlerinde “Planlama”, “Uygulama” ve “Öneriler” boyutları için anlamlı fark bulunmamaktadır. Bunun yanında öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşlerinin cinsiyet faktörüyle farklılaşmadığı sonucuna ulaşan çalışmalar da mevcuttur (Demir, 2016; Saraçoğlu ve Çiftçi, 2020; Şen ve Sarıkaya, 2016; Sargin, 2014).

Öğretmenlerin çalışma yıllarına göre Serbest Etkinlikler dersine ilişkin görüşleri incelendiğinde “Planlama”, “Uygulama”, “Etkinlikler” ve “Sorunlar” boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. “Öneriler” boyutunda

ise kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalamalarının en yüksek ($\bar{x}=3,63$), 26 yıldan fazla olanların ise en düşük olduğu belirlenmiştir ($\bar{x}=2,29$). Bunun yanında bu boyuttaki η^2 değeri %14,7 olarak hesaplanmıştır. Bu değer Cohen'e (2013) göre yüksek bir etki düzeyidir. Kıdem yılı 1-5 arasında olan öğretmenlerin "Öneriler" boyutundaki ortalamaları diğer kıdem yıllarının tamamına göre anlamlı olarak yüksektir. Özsel'e (2016) göre kıdem yılı düşük olan öğretmenler yüksek olanlara göre Serbest Etkinlikler dersini ve uygulamaları daha çok dikkate almaktadır. Bu dikkatin sonucunda dersle ilgili daha çok öneride bulunmaları da bu bulguyla paralellik taşımaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin çalışma yılları ile Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşleri arasındaki ilişkiyle ilgili alanyazındaki çalışmalar taranmıştır. Saraçoğlu ve Çiftçi'nin (2020) çalışmasında, çalışma yılı ile Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşler arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir. Ancak, Özsel'in (2016) araştırması farklı bir bulguya işaret etmektedir. Özsel'e göre, uygulama ve öneriler alt boyutlarında çalışma yılı ile anlamlı bir ilişki bulunmazken, planlama, etkinlikler ve sorunlar alt boyutlarında anlamlı farklılıklar mevcuttur.

Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersine ilişkin görüşlerinin eğitim durumu değişkeni açısından incelenmesi sonucunda "Planlama", "Uygulama", "Etkinlikler" ve "Sorunlar" boyutlarında eğitim durumu ile herhangi bir istatistiki anlamlılık bulunmamıştır. "Öneriler" boyutunda ise lisans mezunu öğretmenlerin ortalamaları önlisans ve lisansüstü öğretmenlerin ortalamalarına kıyasla daha yüksektir ve bu ortalama farklılıkları arasında istatistiki anlamlılık mevcuttur. Bu bulgu daha önce verilen mesleki kıdem ile Serbest Etkinlikler dersi görüşleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bulguyu destekler niteliktedir. Mesleki kıdemi düşük seviyede olan öğretmenlerin genel olarak lisans mezunu olması beklenirken, kıdem arttıkça lisansüstü ve önlisans mezunu öğretmenlerin sayısının artacağı düşünülebilir. Kıdem yılında 1-5 yıl arasında çalışan öğretmenlerin "Öneriler" boyutundaki yüksek ortalaması düşünüldüğünde lisans mezunu öğretmenlerin aynı boyuttaki ortalamaları da bu bağlamda öngörülebilir olmaktadır. Bu bulguya yönelik alanyazın incelendiğinde, Özsel'in (2016) çalışmasında lisansüstü eğitim alma durumları ile öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersi görüşleri arasında anlamlı bir ilişkisinin olup olmadığı incelenmiş ve aralarındaki herhangi bir istatistiki anlamlılık bulunamamıştır. Saraçoğlu ve Çiftçi'nin (2020) çalışmasında ise planlama ve uygulama boyutlarında lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Çalışmada öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersine ilişkin görüşleri ile sınıf mevcudları arasında istatistiki anlamlılık olup olmadığı incelenmiştir. Buna göre sınıf mevcudu ile Serbest Etkinlikler dersini "Planlama", "Uygulama", "Etkinlikler" ve "Sorunlar" boyutlarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Yalnızca "Öneriler" boyutunda sınıf mevcudu ile anlamlı bir ilişki mevcuttur. Sınıf mevcudunun öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersine yönelik görüşlerinin "Öneriler" boyutuna etki düzeyi incelendiğinde %6,3'lük orta düzeyde bir etkinin varlığı görülebilmektedir. Elde edilen verilere göre sınıf mevcudu 35 ve üzeri olan öğretmenlerin "Öneriler" boyutundaki ortalaması en yüksekken en düşük ortalamaya 5-14 arası öğrenci mevcudu olan öğretmenler sahiptir. Saraçoğlu ve Çiftçi (2020) çalışmasında "Öneriler" boyutunda en yüksek ortalamaya 5-14 sınıf mevcudlu öğretmenlerin sahip olduğu bulgusunu paylaşmıştır. Bu noktada çalışmalar arasında elde edilen bulgular birbiriyle uyumsuzdur. Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde, Saraçoğlu ve Çiftçi'nin (2020) çalışmasında sınıf mevcudu ile sorunlar boyutunda anlamlılık mevcutken planlama, uygulama, etkinlikler ve öneriler boyutları için anlamlı farklılık söz konusu değildir. Şen ve Sarıkaya'ya (2016) göre Serbest Etkinlikler dersinin amacına hizmet etmesi inancı ile sınıf mevcudu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Özsel (2016) ise 5-14 kişilik sınıflarda görev yapan öğretmenlerin "Sorunlar" boyutunda anlamlı olarak yüksek ortalamaya sahip olduğunu belirtmiştir.

Bu sonuçlar göz önüne alınarak çalışmaya ilişkin farklı ölçeklerle Serbest Etkinlikler dersine yönelik benzer araştırmaların yapılması, farklı dersler için eğitim felsefesi eğiliminin etkisinin ölçülmesi, daha geniş çalışma gruplarıyla çalışmanın tekrarlanması alan yazının zenginleştirilmesi bakımından önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Altinkurt, Y., Yılmaz, K., ve Oğuz, A. (2012). İlköğretim ve Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Eğitim İnançları. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 31(2), 1-19. <https://doi.org/10.7822/egt174>
- Aslan, Ö. M. (2014). Eğitim Felsefesi Dersinin Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Felsefi Tercihlerine ve Eleştirel Pedagojiye Yönelik Görüşlerine Olan Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 1-14.
- Aslan, S. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1453-1468.
- Aydemir, H., Bozkurt, E., ve Şekerci, H. (2015). Serbest Etkinlik Derslerine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *Turkish Journal Of Educational Studies*, 2(2), 41-74.
- Aydın, A., Bakırcı, H., ve Ürey, M. (2012). Serbest Etkinlik Çalışmaları Dersine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(193), 214-230.
- Berkant, H.G. ve Tamer, Ö. (2022). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim İnançlarının ve Öğretim Programına Bağlılıklarının İncelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9(90), 2447-2473. <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3385>
- Borg, S. (2017). Teachers' Beliefs And Classroom Practices. In *The Routledge Handbook Of Language Awareness* (pp. 75-91). Routledge.
- Canöz, T., Ünlü, İ., Uzunkol, E. (2019). İlkokul Öğretmenlerinin Mesleki Motivasyon Düzeyleri ve Sınıf Yönetimi Stilllerinin İncelenmesi, *Temel Eğitim Dergisi*, 1(2), 40-56.
- Cevizci, A. (2023). *Eğitim Felsefesi (9. baskı)* (s.11). İstanbul: Say Yayınları.
- Cohen, J. (2013). *Statistical Power Analysis For The Behavioral Sciences*. Academic press.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni: Nicel, Nitel ve Karma Yöntem Yaklaşımları* (Çev. Ed. S. B. Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Creswell, J.W. & Plano Clark, V. L. (2012). *Designing And Conducting Mixed Methods Research* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çelik, R., & Orçan, F. (2016). A Study On Prospective Teachers' Educational Beliefs/Öğretmen Adaylarının Eğitim İnançları Üzerine Bir Çalışma. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(1), 63-77.
- Çuhadar, C., Bülbül, T., ve Ilgaz, G. (2013). Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Özellikleri ile Teknopedagojik Eğitim Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(3), 797-807.
- Demir, M. (2016). İlköğretimde Uygulanan Serbest Etkinlikler Dersinin Değerlendirilmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(19), 283-298.
- Demir, M., & Kara, N. (2014). The Burnout of Primary School Teachers Who Teach to the First Classes / İlkokul Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişlik Durumu. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(2), 424-440. <https://doi.org/10.17244/eku.21622>
- Doğanay, A., ve Sarı, M. (2003). İlköğretim Öğretmenlerinin Sahip Oldukları Eğitim Felsefelerine İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi "Öğretmenlerin Eğitim Felsefeleri". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(3), 321-339.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E. & Hyun, H.H. (2012). *How to Design and Evaluate Research in Education* (8th edition). USA: McGraw-Hill
- George, D. & Mallery, P (2001). *SPSS for Windows: Step by Step*. Allyn & Bacon, USA
- Gültekin, M., Atalay, N. ve Ay, Y. (2014). İlköğretimde Serbest Etkinliklere Yönelik Sınıf Öğretmeni ve Öğrenci Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 419-437
- Gün, E. S. (2013). Serbest Etkinlik Uygulamalarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 3, 21-32.
- Gürbüz Türk, O., ve Çakmak, G. (2017). İlkokulda Serbest Etkinlikler Dersinde Etkinlik Seçimini Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri. *The Journal Of International Lingual Social And Educational Sciences*, 3(2), 177-190.
- Kahramanoglu, R. ve Özbakış, G. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim İnançlarının ve Epistemolojik İnançlarının Belirlenmesi ve Aralarındaki İlişkinin İncelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 8-27.
- Kara Hatipoğlu, P. (2022). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Bazı Kişisel Değişkenlere Göre İncelenmesi*. (Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Meb. (2012). Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu. İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi. Karar Tarihi 25.06.2012, Karar 69
- Oğuz, A., Altinkurt, Y., Yılmaz, K. ve Hatipoğlu, S. (2014). Öğretmenlerin Eğitim İnançları ile Öğrenen Özerkliğini Destekleme Davranışları Arasındaki İlişki. *Turkish Journal of Educational Studies*, 1(1).

- Özsel, Z. (2016). *Serbest Etkinlikler Dersinin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2016.
- Saraçoğlu, M., ve Çiftçi, Y. E. (2020). Serbest Etkinlik Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Journal Of Computer And Education Research*, 8(16), 356-385.
- Sargın, M. (2014). *İlkokul Programında Yer Alan Serbest Etkinlikler Dersinde Öğretmenlerin Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir
- Şen, S. ve Sarıkaya, İ. (2015a). Serbest Zaman Etkinlikleri Dersi Uygulamalarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(8), 191-205. Retrieved From <https://dergipark.org.tr/en/pub/ejedus/issue/15932/167542>
- Şen, S. ve Sarıkaya, İ. (2015b). Serbest Zaman Etkinlikleri Dersi Kullanımının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Şen, S., ve Sarıkaya, İ. (2016). Serbest Zaman Etkinlikleri Dersinde Seçilen Etkinliklerin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 55-73.
- Tatto, M. T. (1998). The Influence of Teacher Education on Teachers' Beliefs about Purposes of Education, Roles, and Practice. *Journal of Teacher Education*, 49(1), 66-77. <https://doi.org/10.1177/0022487198049001008>
- Tunca, N., Alkın-Şahin, S., ve Oğuz, A. (2015). Öğretmenlerin Eğitim İnançları ile Meslekî Değerleri Arasındaki İlişki. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 11-47.
- Ürey, M., Çepni, S., Köğce, D. ve Yıldız, C. (2013). Serbest Etkinlik Çalışmaları Dersi Kapsamında Geliştirilen Disiplinlerarası Okul Bahçesi Programının Öğrencilerin Bazı Matematik Kazanımları Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi. *Journal Of Turkish Science Education*, 10(3), 37-58.
- Yaman, E. (2006). Eğitim Sistemindeki Sorunlardan Bir Boyut: Büyük Sınıflar ve Sınıf Yönetimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(3), 261-274.
- Yıldırım, A., Şimşek, H., (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz Gündüz, D. (2020). İlkokul Serbest Etkinlikler Uygulamasına İlişkin Bir Durum Çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(1), 1-16. Doi: 10.24106/Kefdergi.3213
- Yılmaz, K., Altınkurt, Y. & Çokluk, Ö. (2011). Eğitim İnançları Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 335-350.